

Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Kavramına İlişkin Metafor Algıları

Metaphor Perceptions Of University Students Regarding The Concept Of "Elderly"

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; üniversite öğrencilerinin "yaşlı" kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imajlarını metafor tekniği kullanarak tespit etmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgu bilim) desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Hemşirelik, Sağlık Yönetimi ve Sosyal Hizmet Bölümlerinde öğrenim gören 255 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin "yaşlı" kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla "Yaşlı..... gibidir, çünkü..." ibaresini tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde "içerik analizi" tekniğinden yararlanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda öğrenciler "yaşlı" kavramına ilişkin 86 farklı metafor üretmişlerdir. Öğrenciler tarafından en sık tekrarlanan metaforlar "çocuk", "ağaç", "bebek", "çiçek", "kitap", "çınar" ve "ansiklopedi" olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Metafor, yaşlı, üniversite öğrencileri

ABSTRACT

The aim of this study was to identify the mental images of university students on the concept of "elderly" through metaphors. The phenomenological pattern, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study group comprised 255 students attending Kırıkkale University, Faculty of Health Sciences, Departments of Sciences Nutrition and Dietetics, Child Development, Physiotherapy and Rehabilitation, Nursing, Health Management and Social Work Department in the 2022-2023 academic year. The participants were requested to complete the sentence "An elderly is like ... because ...," in order to reveal their metaphors on the concept of "elderly". The "content analysis" technique was used in the analysis of the data obtained in the study. As a result of the analysis of the data, the students produced 86 different metaphors for the concept of "elderly". The most frequently repeated metaphors by the students were determined as "child", "tree", "baby", "flower", "book", "sycamore" and "encyclopedia".

Keywords: Metaphor, elderly, university students

GİRİŞ

Yaşlılık, insan yaşamında doğum ile birlikte başlayan, önlenemeyen, hücrelerden sistemlere kadar bütün vücudu etkileyen ve yıpranmanın yeniden yapılanmadan fazla olması nedeniyle dönüşü olmayan tüm canlılar tarafından yaşanılan bir süreçtir (Yetiş ve Gürbüz, 2018). Literatürde yaşlılığın yaş ile ilintili olarak incelendiği görülmektedir. Yapılan çalışmaların dikkate aldığı kriter çoğunlukla Dünya Sağlık Örgütü tarafından yaş ile ilintili olarak belirlenen kriterdir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından; 18-65 yaşlar arası "gençler", 66-79 yaşlar arası "orta yaş" 80 ve üzeri yaşlar için ise "yaşlı" olarak ele alınmaktadır (Bilir, 2018).

Teknolojinin insan yaşamına sağladığı kolaylıklar ve özellikle tıbbi teknolojide yaşanan gelişmeler ile sağlıklı yaşlanma konusunda bireylerin gün geçtikçe bilinçlenmesi, beklenen yaşam süresini uzatmış ve bu durum genel olarak tüm dünyada yaşlı nüfus oranının artmasına neden olmuştur. Demografik göstergelere göre hemen hemen her ülkede toplam nüfus içerisinde 65 yaş ve üzerindeki birey sayısı diğer yaş gruplarına göre hızlı bir artış göstermekte ve önümüzdeki yıllarda bu yaş grubunda daha da hızlı bir artış beklenmektedir (Günay ve ark., 2016). Bu nedenlerle son yıllarda yaşlı nüfusa yönelik çalışmalarda da artışlar gözlemlenmiştir. Yapılan bu çalışmaların ağırlıklı olarak tıp, bakım, huzurevi ve psikoloji konularında yoğunlaştığı görülmektedir (Küçük, 2021).

Yaşlı bireylerle yapılan çalışmalarda öğrencilerin ve değişik yaş kategorisindeki insanların yaşlı bireylere karşı görüşlerinin farklılık gösterdiği belirlenmiştir (Dinçer, 2016; Uçun ve ark., 2015). Türk kültüründe yaşlılara saygı, büyüklerin sözünü dinleme ve onları gözetmek geleneksel bir durum iken günümüzde sanayinin gelişmesi, göçler, kentleşme, ekonomik güçlükler, kadının iş hayatına atılması, geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına geçiş ve sosyal hayattaki hızlı değişim bu tutumlarda değişikliklere neden olmuştur.

Ezgi Akıncı Demirbaş¹
Hande Şahin²
Aygen Çakmak³
Yurdagül Erdem⁴

How to Cite This Article

Akıncı Demirbaş, E., Şahin, H., Çakmak, A. & Erdem, Y. (2023). "Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Kavramına İlişkin Metafor Algıları" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:108; pp:5521-5531. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.67910>

Arrival: 24 December 2022
Published: 28 February 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Arş. Gör. Dr. Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Kırıkkale, Türkiye.

² Prof. Dr. Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Kırıkkale, Türkiye.

³ Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Kırıkkale, Türkiye.

⁴ Prof. Dr. Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kırıkkale, Türkiye.

Yurt dışında yapılan araştırmalar öğrencilerin yaşlılara karşı olan negatif tutumlarının onları sıkıcı, kırılğan, sürekli şikayet eden, pasif, mutsuz ve inatçı olarak görmelerinden kaynaklandığını vurgulamaktadır (Aud ve ark., 2006; Happell ve Broker, 2001). Bu görüşlerin ortaya çıkmasında kültürün, gelenek-göreneklerin, kişisel inançların, değerlerin etkisi bulunmaktadır. Yaşlılığın olumsuz imajının daha genç yaşta insanlarda var olan ölüm korkusu, fiziksel güzelliğe ve çekiciliğe verilen önem, üretkenlikten daha çok tüketime geçilmesi, yaşlılıkta sağlığın bozulması gibi düşünceleri nedeniyle oluştuğu belirlenmiştir (Adıbelli ve ark., 2013).

Danış ve Kara tarafından (2017) üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada; yaşlılarla ilgili düşüncelerin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ortalamadan negatife doğru sapmaların; “yaşlılar farklıdır”, “yaşlılar değişmez”, “yaşlılar yeni şeylere ayak uyduramaz” ve kısmen de “yaşlılar başkalarının işlerine karışır” sorularında olduğu görülmüştür. Bunun tersine yaşlılarla ilgili görüşlerde saptanan pozitiflere doğru sapmaların ise, “yaşlılar hikâyeleriyle insanları bunaltır”, “yaşlıların aşırı sevgi talepleri vardır”, “yaşlılar ilerleyen yaşla birlikte daha çok bilgeleşirler”, “yaşlılar toplumda daha fazla güce sahip olmalıdırlar” sorularına verilen cevaplarda olduğu görülmüştür.

Dalcalı-Köktürk, Bedge ve Köseoğlu (2018) çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin yaşlılığa ilişkin zihinsel imgelerinin belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; öğrencilerin yaşlı bireylere ilişkin düşüncelerinin çoğunlukla olumlu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin yaşlıyı çoğunlukla çocuk, ağaç, kitap ve bebek metaforları ile tanımladıkları belirlenmiştir.

Yaşlılıkla ilgili yapılan çalışmalarda kuşakların metafor algılarının belirlenmesi de oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Metafor; bir kelimeyi, terimi, kavramı, olguyu daha etkin ve daha güzel anlatabilmek amacıyla, başka bir anlamı olan bir sözcükle, ilgi kurularak benzetmedir. İki husus arasındaki ilişkiye dayanır (Güneş ve Tezcan, 2017). Metaforlar soyut, karmaşık ve anlaması zor kavramları; daha somut, daha basit ve daha kolay öğretme şeklidir. Çoğunlukla benzer bir alandan bilinmeyen bir alana bilgi transferi sağlar (Tsoukas, 1991). Scheffler (1979)'a göre ise metaforlar belirli olasılıkları sezgisel bir yolla bulmaya yönelik düşüncelerdir. Metaforlar, denenebilecek fikirlere ve hipotezlere ulaşmayı sağlarlar.

Her bir bireyin gelecekte potansiyel birer yaşlı adayı olduğu inancından hareketle, yaşlı refahını ve toplum bilincinin sağlamak amacıyla meslek elemanlarının yaşlılık ve yaşlılarla ilgili görüş ve algıları belirleyici bir rol oynamaktadır ve oynayacaktır. Çünkü diğer bireylerin aksine farklı bir döngüde olan bu kişiler hem geleceğin yaşlıları hem de bugünün yaşlı refahının sağlayıcıları konumundadır. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı; üniversite öğrencilerinin yaşlı kavramına yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- ✓ Üniversite öğrencilerinin yaşlı kavramına ilişkin belirttikleri metaforlar nelerdir?
- ✓ Belirlenen metaforlar, hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
- ✓ Bu kavramsal kategoriler bölümlere göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda “yaşlı” kavramına yüklenen anlamlar derinlemesine incelendiği için nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Bu desende olguların sahip olduğu genel yapısı, kişilerin veya grupların düşüncelerinden yararlanarak yorumlama yapılmaya çalışılır (Büyüköztürk ve ark., 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile tesadüfi yolla belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi, konunun derinlemesine ele alınması ve konu hakkında daha fazla veri toplanması açısından tercih edilmiştir (Büyüköztürk ve ark., 2016). Araştırma için belirlenen çalışma grubunda, 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesinde yer alan (Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Hemşirelik, Sağlık Yönetimi ve Sosyal Hizmet) bölümlerde öğrenim gören 255 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. Çalışma grubunda yer alan üniversite öğrencilerine ait demografik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Üniversite Öğrencilerinin Demografik Bilgilerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

DEĞİŞKEN		N	%
Cinsiyet	Kadın	222	87,1
	Erkek	33	12,9
Bölüm	Beslenme ve Diyetetik	37	14,5
	Çocuk Gelişimi	60	23,5

	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	40	15,7
	Hemşirelik	39	15,3
	Sağlık Yönetimi	40	15,7
	Sosyal Hizmet	39	15,3
Sınıf	1.sınıf	75	29,4
	2.sınıf	60	23,5
	3.sınıf	59	23,1
	4.sınıf	61	23,9
Yaşlı bir yakın ile beraber yaşama durumu	Evet	47	18,4
	Hayır	208	81,6
Üniversitede Yaşlılık ile ilgili ders alıp/almama	Evet	95	37,3
	Hayır	160	62,7
TOPLAM		255	100

Tablo 1 incelendiğinde; çalışmaya dahil edilen öğrencilerin %87,1'inin kadın ve %12,9'unun erkek olduğu; %23,5'inin Çocuk Gelişimi, %15,7'sinin eşit oranlarla Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Sağlık Yönetimi, %15,3'ünün Hemşirelik ve Sosyal Hizmet, %14,5'inin Beslenme ve Diyetetik Bölümünde öğrenim gördüğü, %29,4'ünü 1.sınıf, %23,9'unu 4.sınıf, %23,5'ini 2.sınıf ve %23,1'ini 3.sınıf öğrencilerinin oluşturduğu, %81,6'sı evinde bir yaşlı yakını ile yaşamadığı ve %18,4'ünün evinde yaşlı bir yakını ile yaşadığı, üniversitede yaşlılık ile ilgili %62,7'sinin ders almadığı ve %37,3'ünün ders aldığı görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin “yaşlı” kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri ortaya çıkarmak amacıyla oluşturulmuş yarı yapılandırılmış bir form kullanılmıştır. Öğrencilere sunulan yarı yapılandırılmış bu form iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi, bölümü, yaşı, cinsiyeti, kendileri ile yaşayan yaşlı bir bireyin olması durumu ve üniversitede yaşlılık ile ilgili herhangi bir ders alıp almama durumlarını betimleyen sorular; ikinci kısımda ise yaşlı kavramına ilişkin zihinsel imgeleri ortaya çıkarmak amacıyla verilen “Yaşlı..... gibidir, çünkü.....” cümlesi yer almaktadır. Öğrencilerin yaşlı kavramının ne ifade ettiğini bir metafor ile yazmalarını ve bu ifade ettikleri metaforu gerekçelendirmeleri istenmiştir.

Veri Analizi

Verilerin analizinde, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, verilerin daha derinlemesine bir biçimde çözümlenerek betimsel analiz ile elde edilebileceğinden daha farklı tema ve kavramlara ulaşmayı amaç edinen bir veri analizi tekniğidir (Krippendorf, 2013). Yapılan temel işlem birbirine benzeyen verileri belirli temalar çerçevesinde birleştirmek ve okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlemektir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada verilerin analizinde; (a) isimlendirme/etiketleme, (b) tasnif etme (eleme ve arıtma), (c) kategori geliştirme ve (d) geçerlik ve güvenilirliği sağlama adımları izlenmiştir (Harman ve Çökelez, 2017; Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Ulukök, Bayram ve Selvi, 2015)

(a) İsimlendirme/etiketleme: çalışmaya katılan üniversite öğrencileri tarafında üretilen metaforların alfabetik sıraya göre bir listesi çıkartılmıştır. Her metafor imgesi bir metafor imgesi bulunması ve gerekçelendirilmesi bakımından incelenmiştir. Herhangi bir metafor imgesi içermeyen ya da metafora ilişkin herhangi bir gerekçe sunulmamış (3 katılımcı) metaforlar uzman görüşü doğrultusunda elenmiştir.

(b) Tasnif etme (eleme ve arıtma): Öğrencilerin geliştirmiş oldukları metaforlar tek tek incelenerek analiz edilmiştir. Metaforlar ortak özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Belirli kategori ile ilişkilendirilmiş ve kavramsal kategoriler oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan 255 öğrenci ‘yaşlı’ kavramına ilişkin toplam 86 tane metafor üretmiştir.

(c) Kategori geliştirme: Üniversite öğrencileri tarafından oluşturulan metaforlar ortak özellikler bakımından incelenmiştir. Metaforlar temalarla ilişkilendirilerek 4 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Her bir metafor tek bir mantıksal kategoriye uyacak biçimde kodlanmıştır.

(d) Geçerlik ve güvenilirliği sağlama: Araştırmanın verilerinin geçerliğini sağlayabilmek için uzman görüşüne başvurulmuş, elde edilen metaforların doğru kavramsal kategoriler altında toplanıp toplanmadıklarının incelenmesi istenmiştir. İki uzmanın birbirinden bağımsız olarak belirledikleri kategoriler karşılaştırılmıştır. Görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenmiştir. Yapılan bu araştırmanın güvenilirliği (Güvenirlilik= Görüş birliği/Görüş birliği+Görüş ayrılığı x 100) ile hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Araştırma için yapılmış olan hesaplamalar sonucunda %97 oranında bir uzlaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda üniversite öğrencilerinin “yaşlı” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlara yer verilmiştir. Araştırmanın bütününe ait öğrencilerinin ürettikleri metaforlar ve bu metaforlara ilişkin frekanslar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. “Yaşlı” Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforlar ve Onları Temsil Eden Öğrenci Sayısı ve Yüzdesi

Metafor Kodu	Metafor Adı	f	%	Metafor Kodu	Metafor Adı	f	%
1	Ağaç	28	11,0	44	Kaplumbağa	1	,4
2	Ağaç dalı	1	,4	45	Keçi	1	,4
3	Ağaç kökü	1	,4	46	Kış	1	,4
4	Akvaryum balığı	1	,4	47	Kitap	18	7,1
5	Anı	1	,4	48	Kumbara	1	,4
6	Anı defter	1	,4	49	Künefe	1	,4
7	Ansiklopedi	6	2,4	50	Küstüm otu	1	,4
8	Antika eşya	1	,4	51	Kütüphane	2	,8
9	Atasözü	1	,4	52	Matruşka	1	,4
10	Ay	1	,4	53	Meyve	1	,4
11	Ayağı kırık sandalye	1	,4	54	Mum	1	,4
12	Ayna	5	2,0	55	Muşmula	1	,4
13	Bağışıklık sistemi	1	,4	56	Müze	1	,4
14	Banka	1	,4	57	Müzik	1	,4
15	Bebek	24	9,4	58	Okul	1	,4
16	Bilgisayar	1	,4	59	Olgunluk	2	,8
17	Bozulmuş yiyecek	1	,4	60	Öğretmen	1	,4
18	Buz	1	,4	61	Ölüm	1	,4
19	Cam bardak	1	,4	62	Ömür törpüsü	1	,4
20	Cennete bilet	1	,4	63	Pamuk	5	2,0
21	Çatı	1	,4	64	Pamuk ipliği	1	,4
22	Çınar	17	6,7	65	Paslanmış temel	1	,4
23	Çiçek	20	7,8	66	Penguen	1	,4
24	Çikolata	1	,4	67	Pişmanlık duygusu	1	,4
25	Çocuk	42	16,5	68	Pusula	1	,4
26	Dağ	1	,4	69	Roman	3	1,2
27	Dağcı	1	,4	70	Servet	1	,4
28	Değerli sandık	1	,4	71	Sonbahar	3	1,2
29	Deniz	1	,4	72	Sözlük	1	,4
30	Depo	1	,4	73	Şarap	1	,4
31	Ders hocası	1	,4	74	Şeker	1	,4
32	Eğilmeyen çubuk	1	,4	75	Tarih	2	,8
33	Ev	1	,4	76	Tarihi eser	1	,4
34	Fidan	1	,4	77	Teknolojik alet	1	,4
35	Genç	1	,4	78	Tosbağa	1	,4
36	Gökkuşuğu	1	,4	79	Tükenmez kalem	2	,8
37	Gün batımı	1	,4	80	Üç maymun	1	,4
38	Güneş	3	1,2	81	Valiz	1	,4
39	Günlük	1	,4	82	Yabancı sözlük	1	,4
40	Hazine	3	1,2	83	Yağmur	1	,4
41	Hazine kutusu	1	,4	84	Yağmur bulutu	1	,4
42	Işık	2	,8	85	Yıkılmaz duvar	1	,4
43	Kapı	1	,4	86	Zaman	1	,4
				Toplam		255	100

Araştırmaya katılan Sağlık Bilimler Fakültesi bünyesinde yer alan Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Hemşirelik, Sağlık Yönetimi ve Sosyal Hizmet bölümü öğrencilerin “yaşlı” kavramına ilişkin 86 farklı metafor üretmişlerdir. Öğrenciler tarafından en sık tekrarlanan metaforlar “çocuk” (f=42), “ağaç” (f=28), “bebek” (f=24), “çiçek” (f=20), “kitap” (f=18), “çınar” (f=17) ve “ansiklopedi” (f=6) olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan Sağlık Bilimler Fakültesi öğrencilerinin “yaşlı” kavramına yönelik olarak geliştirdikleri metaforların dört kavramsal kategori altında toplandıkları görülmüştür. Üniversite öğrencilerin “yaşlı” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların yer aldığı kavramsal kategoriler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin “Yaşlı” Kavramına İlişkin Metaforlarının Kategorilere Göre Dağılımı

Kategori	f	%
İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı	79	31,0

Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı	31	12,2
Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı	108	42,4
Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı	37	14,5
TOPLAM	255	100

Tablo 3'te Sağlık Bilimleri Fakültesi Bölümü öğrencilerinin “yaşlı” kavramına ait kategorilerin sayıları yer almaktadır. Öğrencilerin “yaşlı” kavramına ilişkin en fazla ifade edilen metaforun “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi olduğu; ikinci sırada “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi; daha sonra sırası ile “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” ve “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir.

Araştırmaya katılan Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerin “Yaşlı” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların içerisinde yer aldığı kavramsal kategoriler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo:4 Üniversite öğrencilerinin “Yaşlı” Kavramına İlişkin Metaforlarının Kategorilere Göre Dağılımı

Kategori		Beslenme ve Diyetetik	Çocuk Gelişimi	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	Hemşirelik	Sağlık Yönetimi	Sosyal Hizmet
İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlılık	Metafor	Bebek (6), çiçek (3), çocuk (3)	Çocuk (8), bebek (2), çiçek (3), ağaç (1), buz (1), meyve (1), kitap (1), kırık sandalye (1)	Çiçek (1), bebek (2), ağaç (2), çocuk (6), paslanmış temel (1)	Çocuk (8), bebek (6), ağaç dalı (1), çiçek (4)	Bebek (5), bağışıklık sistemi (1), çocuk (4)	Bebek (1), çiçek (3), fidan (1), bitki (1)
	Metafor Frekansı	12	18	12	19	10	6
	Metafor Adedi	3	8	5	4	3	4
	%	32,4	30	30	48,7	30	15,4
Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlılık	Metafor	Künefe (1), pamuk (2), ağaç (1), çikolata (1), çocuk (1), pişmanlık (1)	Şeker (1), pamuk (2), ev (1), penguen (1), sonbahar (2), ölüm (1), ağaç (1)	Çınar (1), antika eşya (1), pamuk (1), kış (1), ağaç (1)	Çiçek (2), gün batımı (1), deniz (1)	Ağaç (1), gökkuşağı (1)	Müzik (1), akvaryum balığı (1), çiçek (1), anı (1)
	Metafor Frekansı	7	8	5	4	2	4
	Metafor Adedi	6	7	5	3	2	4
	%	18,9	15	12,5	10,3	5	10,3
Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlılık	Metafor	Ansiklopedi (1), çınar (2), olgunluk (1), ay (1), kitap (5), günlük (1), ağaç (1), ayna (1)	Ağaç (8), kitap (3), çınar (5), olgunlaşmak (1), ışık (1), öğretmen (1), sandık (1), hazine kutusu (1), şarap (1), güneş (1), ansiklopedi (3), tarihi eser (1), cennete bilet (1), valiz (1)	Kitap (2), roman (2), ansiklopedi (1), kumbara (1), servet (1), tarih (1), çınar (3), ağaç (2), atasözü (1), ayna (1), müze (1), dağ (1), sözlük (1)	Ağaç (2), çınar (3), çatı (1), kitap (3), tükenmez kalem (1), dağcı (1), ders hocası (1), banka (1)	Okul (1), kitap (1), ağaç (3), ışık (1), depo (1), çınar (1)	Çiçek (1), kitap (3), güneş (1), cam bardak (1), mum (1), ansiklopedi (1), ağaç (2), tarih (1), kütüphane (2), çınar (1), hazine (2), matruşka (1), ağaç kökü (1)
	Metafor Frekansı	13	29	18	13	8	18
	Metafor Adedi	8	15	13	8	6	13
	%	35,1	48,3	45	33,3	27,5	51,3
Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlılık	Metafor	Muşmula (1), zaman (1), çocuk (3)	Bozulmuş yiyecek (1), keçi (1), tosbağa (1), kapı (1)	Ağaç (1), anı defteri (1), eğilmeyen çubuk (1), bebek (1), yağmur bulutu (1)	Çocuk (1), bebek (1), küstüm otu (1)	Genç (1), tükenmez kalem (1), yıkılmaz duvar (1), yabancı sözlük (1), roman, çocuk (5), ömür törpüsü (1), ayna (2), teknolojik alet (1), hazine (1), yağmur (1), ağaç (2), bilgisayar (1), çınar (1), bebek (1)	Pamuk ipliği (1), kaplumbağa (1), çiçek (1), çocuk (3), ayna (1), pusula (1), ağaç (1), güneş (1), uç maymun (1)
	Metafor Frekansı	5	4	5	3	20	11
	Metafor Adedi	3	4	5	3	15	9
	%	13,5	6,7	12,5	7,7	37,5	23,1

Tablo 4'te Sağlık Bilimler Fakültesi öğrencilerinin “yaşlı” kavramına ait kategoriler ve kategorilerde yer alan metaforların sayıları yer almaktadır.

Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğrencileri arasında “Yaşlı” kavramına en fazla ifade edilen metaforun “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi olduğu görülmektedir. İkinci sırada “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi gelmektedir. Daha sonra sırası ile “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” ve “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir. Kategorileri oluşturan üniversite öğrencilerinin metafor ve metafor örnekleri ilgili kategoriler şu şekildedir:

Kategori 1: Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 13 öğrenci ve 8 metafordan (%35,1) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının güvenilir ve yol gösterici olması durumu;

- ✓ “Yaşlı kitap gibidir, çünkü yaşlılar yaşanmışlıklara, deneyimlere ve birçok bilgiye sahiptir. Gençlere yol gösterici olmaktadır.” (Ö190)

- ✓ “Yaşlı tarih kitabı gibidir, çünkü geçmişi iyi bilir. Geleceğe yön verebilir. Fikirleri kıymetlidir. Gelecek geçmişte yaşananların tekrarıdır.” (Ö185)

Kategori 2: İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 12 öğrenci ve 3 metafordan (%32,4) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının ilgiye muhtaç durumu;

- ✓ “Yaşlı çocuk gibidir, çünkü özel ilgi, alaka ister. Küçük çocukların yanında ebeveynlere ihtiyacı olduğu gibi yaşlılarında yanında yakınları olmalıdır. Yalnız bırakılmaları hem onları üzer hem de ihtiyaçlarını karşılayacak kişilere ihtiyaç duyarlar.” (Ö93)
- ✓ “Yaşlı bir bebek gibidir, çünkü duygusal, hassas, meraklı, yürümekte zorlanan, koca yıllarda kazandığı donanımına rağmen hala toy ve bakıma muhtaçtır. Beslenmesi ayrıcalıklıdır, bünyesi zayıftır ve kolayca hastalanabilir.” (Ö94)

Kategori 3: Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı

Bu kategori 7 öğrenci ve 6 metafordan (%18,9) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının sevgi kaynağı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı künefe gibidir, çünkü dışı ne kadar sert gibi gözükse de içi yumuşacık ve tatlıdır.” (Ö51)
- ✓ “Yaşlı pamuk gibidir, çünkü kalpleri çok merhametli ve yumuşacıktır.” (Ö52)

Kategori 4: Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 5 öğrenci ve 3 metafordan (%13,5) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının zorlayıcı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı muşmula gibidir, çünkü sürekli yüzlerini buruştururlar ve memnuniyetsizdirler.” (Ö57)
- ✓ “Yaşlı çocuk gibidir, çünkü daima hassaslaşırlar. Kendi kafalarındaki şeye odaklanır ve onun yapılması için inatlaşırlar. Bu durum onu bazen nazlı ve bazen de huysuz yapar.” (Ö184)

Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencileri arasında “yaşlı” kavramına en fazla ifade edilen metaforun “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi olduğu görülmektedir. İkinci sırada “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi gelmektedir. Daha sonra sırası ile “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” ve “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir. Kategorileri oluşturan üniversite öğrencilerinin metafor ve metafor örnekleri ilgili kategoriler şu şekildedir:

Kategori 1: Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 29 öğrenci ve 15 metafordan (%48,3) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının güvenilir ve yol gösterici olması durumu;

- ✓ “Yaşlı söğüt ağacı gibidir, çünkü hayatında yaşadığı tecrübe, deneyim bir dal misali aşağı eğilir. Edindiği her tecrübeyi nesilden nesile aktarır.” (Ö228)
- ✓ “Yaşlı ağaç gibidir, çünkü hayatın her alanında bilgili, birçok yaşamışlığa tanıklık ederek bu zamana kadar gelmiştir. Acı tatlı deneyimleri vardır. Bize yol gösterir.” (Ö244)

Kategori 2: İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 18 öğrenci ve 8 metafordan (%30) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının ilgiye muhtaç durumu;

- ✓ “Yaşlı çiçek gibidir, çünkü büyüdükçe kurur. Ama suladıkça tekrar gülleğini kazanır. Yani gerekli öz bakım yapılırsa, bitki tekrar çiçek açar ve özünü kaybetmez.” (Ö215)
- ✓ “Yaşlı kırık sandalye gibidir, çünkü üzerinde birçok yaşamışlıklar, geçmiş, yaralar almış, zamanla da işlevini kaybetmeye başlamıştır. Bakımını yapıp gerekli önlemler alındığında işlevini devam ettirir.” (Ö252)

Kategori 3: Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı

Bu kategori 8 öğrenci ve 7 metafordan (%15) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının sevgi kaynağı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı penguen gibidir, çünkü hem tatlı, hem yavaş, hem de sokulduğunda yumuşacık hissedersin.” (Ö230)
- ✓ “Yaşlı pamuk gibidir, çünkü onun her yanağını sıkığımda kendimi yumuşağ pamuk bir oyuncak oymuyormuşum gibi hissediyorum.” (Ö246)

Kategori 4: Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 4 öğrenci ve 4 metafordan (%6,7) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının zorlayıcı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı keçi gibidir, çünkü sürekli huysuz ve inatçı olurlar. Kararlarından dönmezler. Dediğim dek ve agresiflerdir.” (Ö240)
- ✓ “Yaşlı bozulmuş yiyecek gibidir, çünkü uzaktan bakınca güzel ama yakından huysuz, inatçı, dediğim dedik, gençleri düşünmeyip sadece kendilerini düşünen, paragöz insanlardır.” (Ö243)

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencileri arasında “yaşlı” kavramına en fazla ifade edilen metaforun “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi olduğu görülmektedir. İkinci sırada “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi gelmektedir. Daha sonra sırası ile “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” ve “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir. Kategorileri oluşturan üniversite öğrencilerinin metafor ve metafor örnekleri ilgili kategoriler şu şekildedir:

Kategori 1: Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 18 öğrenci ve 13 metafordan (%45) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının güvenilir ve yol gösterici olması durumu;

- ✓ “Yaşlı tarihi bir müze gibidir, çünkü yaşlılar edinmiş oldukları her türlü deneyim ve tecrübeleri tarihi bir müzede sergilenen nadide eserler gibi, biz gençlere ışık tutmaktadır.” (Ö136)
- ✓ “Yaşlı roman gibidir, çünkü ilk sayfasından son sayfasına kadar sürükleyici ve bilgi dolu hayat tecrübeleri vardır. Anıları ve deneyimleri ile insanlara yol gösterir.” (Ö137)

Kategori 2: İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 12 öğrenci ve 5 metafordan (%30) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının ilgiye muhtaç durumu;

- ✓ “Yaşlı bedenen büyümüş bir bebek gibidir, çünkü yaşlılar bedenen büyümüş olsalar da, ruhen düşünceleri ile bir bebek gibi hassas, alıngandırlar. Bakıma muhtaç olmaktadırlar. Her daim ilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Zaman geçtikçe daha çok sevmek isterler.” (Ö138)
- ✓ “Yaşlı bir binanın paslanmış temeli gibidir, çünkü başta binayı ayakta tutmasına rağmen, zamanla sağlamlığı azalır, desteğe, ilgiye ve bakıma ihtiyaç duyar.” (Ö128)

Kategori 3: Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı

Bu kategori 5 öğrenci ve 5 metafordan (%12,5) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının sevgi kaynağı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı antika bir eşya gibidir, çünkü değerli ve hassastırlar. Ona baktıkça yaşanmışlıkları mutlulukları görebiliriz.” (Ö130)
- ✓ “Yaşlı pamuk gibidir, çünkü çok yumuşaktır.” (Ö116)

Kategori 4: Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 5 öğrenci ve 5 metafordan (%12,5) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının zorlayıcı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı çok dolu yağmur bulutu gibidir, çünkü çok alınganlar ve her durumu olumsuz ve yanlış anlayıp ağlıyorlar.” (Ö115)
- ✓ “Yaşlı eğilmeyen çubuk gibidir, çünkü ne yaparsanız yapın fikirleri ve korkuları sabittir. Değişmez. Bu yüzden kendi güvenli sahalarından çıkmamaya, durumu değiştirmemeye çalışırlar.” (Ö140)

Hemşirelik Bölümü öğrencileri arasında “yaşlı” kavramına en fazla ifade edilen metaforun “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi olduğu görülmektedir. İkinci sırada “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi gelmektedir. Daha sonra sırası ile “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” ve “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir. Kategorileri oluşturan üniversite öğrencilerinin metafor ve metafor örnekleri ilgili kategoriler şu şekildedir:

Kategori 1: Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 13 öğrenci ve 8 metafordan (%33,3) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının güvenilir ve yol gösterici olması durumu;

- ✓ “Yaşlı banka gibidir, çünkü bankanın parayı biriktirdiği gibi yaşlılar da anı, deneyim, tecrübe ve hatıra biriktirip, bize öncü olurlar.” (Ö4)

- ✓ “Yaşlı koca bir çınar gibidir, çünkü hem heybetiyle insanı korur, hem verdiği hayat anlayışı yeter hem de varoluş sebebi özeldir.” (Ö38)

Kategori 2: İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 19 öğrenci ve 4 metafordan (%48,7) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının ilgiye muhtaç durumu;

- ✓ “Yaşlı çocuk gibidir, çünkü bakıma ihtiyaç duyar. İlgi ve sevgiye ihtiyaç duyar. Çocuklar gibi hassastırlar. Kötü kelimelerden hemen kırılabilirler. Bakılmak sevilmek isterler.” (Ö11)
- ✓ “Yaşlı bir ağaç dalı gibidir, çünkü yıllar geçtikçe eğilip, bükülür. Sadece yıllar değil, yeterli ilgi ve alakayı göstermediğin vakit de bükülür, kurur ve kırılır.” (Ö46)

Kategori 3: Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı

Bu kategori 4 öğrenci ve 3 metafordan (%10,3) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının sevgi kaynağı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı deniz gibidir, çünkü kimi zaman durgun, kimi zaman hırçın bir deniz gibidir. Yaşamlarında güzel ve tatlı anı biriktirmişlerdir.” (Ö15)
- ✓ “Yaşlı çiçek gibidir, çünkü çok hassas, kibar, nazik ve yumuşaktır.” (Ö32)

Kategori 4: Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 3 öğrenci ve 3 metafordan (%7,7) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının zorlayıcı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı küstüm otu gibidir, çünkü hafif bir konuşma ya da dokunmada kendi içine kapanabilir. Bu durum onu çekilmez yapmaktadır.” (Ö48)
- ✓ “Yaşlı bir bebek gibidir, çünkü yaşlandıkça alınganlıkları, ilgi istemeleri, çocuk gibi bir şeye küsmeleri sakin yeni doğan bir bebek gibi olabiliyor.” (Ö42)

Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencileri arasında “yaşlı” kavramına en fazla ifade edilen metaforun “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorisi olduğu görülmektedir. İkinci sırada “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi gelmektedir. Daha sonra sırası ile “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” ve “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir. Kategorileri oluşturan üniversite öğrencilerinin metafor ve metafor örnekleri ilgili kategoriler şu şekildedir:

Kategori 1: Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 8 öğrenci ve 6 metafordan (%27,5) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının güvenilir ve yol gösterici olması durumu;

- ✓ “Yaşlı ağaç gibidir, çünkü vakti geldikçe yapraklarını döker. Yeni bilgilerin kullanmayı bırakır. Yaşamı boyunca üstlendiği, yaşadığı hüznler, mutluluklar, sıkıntılar, tecrübeler yaş aldıkça daha da çok ortaya çıkar. Tecrübelerini ve deneyimlerini ortaya koyar ve yol gösterir.” (Ö70)
- ✓ “Yaşlı kitap gibidir, çünkü zamanın farklı dönemlerinde farklı rollere bürünmüştür. Tecrübeler edinmiş kültürel miraslarımızdır. Zaman ilerledikçe çocuk benliğe bürünseler de anne baba rollerini devam ettirir.” (Ö156)

Kategori 2: İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 10 öğrenci ve 3 metafordan (%30) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının ilgiye muhtaç durumu;

- ✓ “Yaşlı çocuk gibidir, çünkü sürekli ilgi ve şefkat isterler. Ömürleri boyunca torun ve çocuklarına, komşu ve akrabalarına gösterdikleri sevgi, ilgi ve vefayı yaşlandıklarında geri isterler.” (Ö152)
- ✓ “Yaşlı çocuk gibidir, çünkü yaşlandıkça çocuklaşır ve duygusallaşır. Hayattan hiçbir beklentisi kalmamıştır. Bu yönü ile çocuklara benzerler. Bakıma ve ilgiye ihtiyaç duyarlar.” (Ö147)

Kategori 3: Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı

Bu kategori 2 öğrenci ve 2 metafordan (%5) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının sevgi kaynağı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı gökkuşağı gibidir, çünkü hayatımıza renk katar.” (Ö162)
- ✓ “Yaşlı yağmur gibidir, çünkü her şeyi ile size can verir ve sizi besler.” (Ö200)

Kategori 4: Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 20 öğrenci ve 15 metafordan (%37,5) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının zorlayıcı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı yıkılmaz bir duvar gibidir, çünkü kendi fikirlerinden başkasını önemsemez. Sürekli hayatı kendi yaşantısı ile karşılaştırır.” (Ö73)
- ✓ “Yaşlı ömür törpüsü gibidir, çünkü olmayacak şeylere sürekli ısrar eder, hiçbir şey öğrenmemeye yemin etmiştir.” (Ö159)

Sosyal Hizmet Bölümü öğrencileri arasında “yaşlı” kavramına en fazla ifade edilen metaforun “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi olduğu görülmektedir. İkinci sırada “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorisi gelmektedir. Daha sonra sırası ile “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” ve “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir. Kategorileri oluşturan üniversite öğrencilerinin metafor ve metafor örnekleri ilgili kategoriler şu şekildedir:

Kategori 1: Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 18 öğrenci ve 13 metafordan (%51,3) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının güvenilir ve yol gösterici olması durumu;

- ✓ “Yaşlı matruşka gibidir, çünkü dışarıdan bir bütün olarak gözükse de içi açıldıkça farklı boyutlarda, farklı gelişim aşamalarına dair izler barındıran ve bu yaşam izlerini, tecrübelerini gelecek nesillere aktarandır.” (Ö62)
- ✓ “Yaşlı pusula gibidir, çünkü yaşlı, yaşanmışlıklar doğrultusunda çevresindekilere en güvenilir yolu gösterir. Tavsiyeleri güneye gitmek için çırpınan yeni nesillere doğru yolu bulabilmeleri için her daim kuzeyi gösterir.” (Ö169)

Kategori 2: İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 6 öğrenci ve 4 metafordan (%15,4) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının ilgiye muhtaç durumu;

- ✓ “Yaşlı bebek gibidir, çünkü yeni doğmuş savunmasız bir bebek nasıl ilgiye ve sevgiye muhtaç ise yaşlılarda aynı şekildedir.” (Ö83)
- ✓ “Yaşlı fidan gibidir, çünkü ona bakarsan, ilgilenirsen, suyunu eksiltmezsen büyür ve yeşil kalır. Fakat bakımına gereken ilgiyi vermezsen kuruyup solar.” (Ö105)

Kategori 3: Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı

Bu kategori 4 öğrenci ve 4 metafordan (%10,3) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının sevgi kaynağı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı akvaryum balığı gibidir, çünkü hayatı sessiz fazla büyük olmayan küçük bir konfor alanında yaşar çoğu zaman ve mutludur.” (Ö99)
- ✓ “Yaşlı müzik gibidir, çünkü hepsinin içinde farklı bir melodi ve hepsinin içinde farklı güzellikle şarkılar ve türküler vardır.” (Ö171)

Kategori 4: Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı

Bu kategori 11 öğrenci ve 9 metafordan (%23,1) oluşmaktadır. Yaşlı kavramı metaforlarının zorlayıcı olma durumu;

- ✓ “Yaşlı çocuk gibidir, çünkü ifade etmeye çalıştıklarınızı yanlış yorumlar, küserler ve alıngandırlar.” (Ö168)
- ✓ “Yaşlı üç maymun gibidir, çünkü görmez, bilmez, duymazdır. Sadece kendi dedikleri, duydukları ve gördükleri vardır.” (Ö175)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin yaşlı kavramına yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemek, bölümler arasında yaşlı kavramına ilişkin metaforların farklı olup olmadığını incelemek ve bu metaforları belli kavramsal kategoriler altında toplamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada; öğrencilerin “yaşlı” kavramına ilişkin en fazla ifade edilen metaforun “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi olduğu görülmektedir. İkinci sırada “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi gelmektedir. Daha sonra sırası ile “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” ve “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir.

Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencileri arasında “yaşlı” kavramına ilişkin en fazla ifade edilen metaforun “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi, ikinci sırada “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi, daha sonra sırası ile “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” ve “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir.

Hemşirelik Bölümü öğrencileri arasında yaşlı” kavramına ilişkin en fazla ifade edilen metaforun “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi, ikinci sırada “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi, daha sonra sırası ile “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” ve “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir.

Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencileri arasında “yaşlı” kavramına ilişkin en fazla ifade edilen metaforun “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorisi, ikinci sırada “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” kategorisi, daha sonra sırası ile “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” ve “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir.

Sosyal Hizmet Bölümü öğrencileri arasında “yaşlı” kavramına ilişkin en fazla ifade edilen metaforun “Güvenilir ve yol gösterici bir varlık olarak yaşlı” kategorisi, ikinci sırada “Zorlayıcı ve yorucu bir varlık olarak yaşlı” kategorisi, daha sonra sırası ile “İlgiye muhtaç bir varlık olarak yaşlı” ve “Sevgi ve masumiyet kaynağı olarak yaşlı” kategorileri gelmektedir.

Gözübüyük-Tamer (2014) tarafından üniversite öğrencilerinin yaşlı ve yaşlılık algılarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada; yaşlı kişilerin tanımlanmasında, kendi işini göremeyen, elden ayaktan düşmüş, bakıma muhtaç, kimsesi olmayan, istenmeyen, gençlik enerjisini kaybetmiş şeklinde betimlemeler ortaya çıkmıştır. Ancak yaşlılığın tanımındaki olumsuz imgeler yanında, olumlu bakış açıları da geliştirilmiştir. Buna göre, hayatı-yaşamış, görmüş geçirmiş, gamı- tasası olmayan, otoriter, olgun, bilge, emekli, hayat tecrübesi olan, torunlarına bakan kişi şeklinde tanımlamalar da verilmiştir. Aynı çalışmada yaşlılığın olumlu yanları; deneyim ve bilgi sahibi olma, çocuk ve torunlarının büyüdüğünü görebilme, zamanın bol olması, sevgi ve şefkatli olma, saygınlığın ve otorite sahibi olunması, emekli olma ya da çalışma zorunluluğunun olmaması, huzurlu bir döneme girilmesi, evlat ve torunlarla birlikte olmak, hayattan beklenti olmadığı için daha rahat olunması şeklinde belirtilmiştir.

Yıldız (2018) tarafından lise öğrencilerinin yaşlılara yönelik algılarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada; öğrencilerin belli bir yaşa gelmiş, muhtaç ve genel olarak 61 yaş üstündeki kişileri yaşlı olarak algıladıkları, kuşak farkından kaynaklanan düşünceler nedeniyle yaşlı bireyin fikirlerini muhafazakarlık olarak algılama eğiliminde oldukları, yaşlı aile bireylerini onaylayan ifadeleri tercih ettikleri belirlenmiştir.

İçinde bulunduğumuz dönemde, yaşlı bireylerin yaşadıkları fiziksel, sosyal, psikolojik ve zihinsel sorunlar ile içinde buldukları toplumun değişim süreci yaşlılığa ilişkin bireysel tutum, algı ve davranışlarda değişikliklere neden olabilmektedir. Dolayısıyla bir insanın “yaşlı” olarak tanımlanması hem bireysel farklılıklara hem de içinde bulunulan topluma, kültüre ve zamana, göre farklılık göstermektedir (Tuna-Uysal, 2020).

KAYNAKÇA

Adıbelli, D., Türkoğlu, N., Kılıç, D. (2013). Öğrenci Hemşirelerin Yaşlılığa İlişkin Görüşleri ve Yaşlılara Karşı Tutumları. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi 6(1), 2-8.

Aud, M.A., Bostick, J.E., Marek, K.D., McDaniel, R.W. (2006). Introducing Baccalaureate Student Nurses To Gerontological Nursing. Journal of Professional Nursing, 22(2), 73-78.

Bilir, N. (2018). Yaşlılık ve Solunum Hastalıkları, Arzu Ertük, Ayşe Bahadır, Filiz Koşar (Ed.), Yaşlılık Tanımı, Yaşlılık Kavramı, Epidemolojik Özellikler (s.13-31). TÜSAD.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.

Dalcalı Köktürk, B., Begde, Z., Köseoğlu, B. (2018). Çocuk Gelişimi Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşlılığa İlişkin Zihinsel İmgeleri. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4, 44-52.

Danış, M. Z., Kara, H. Z. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Bireylere İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED) 3(2), 221-233.

Dinçer Y, Usta E, Bulduk S. (2016). Üniversite Öğrencileri Gözüyle Yaşlılık Nasıl Algılanıyor? Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 9(1), 26-38.

Gözübüyük-Tamer, M. (2014). Kuşaklararası Dayanışma ve İş Birliği Çerçevesinde Gençlerin Yaşlı ve Yaşlılık Algısının Değerlendirilmesi. Toplum Bilimleri Dergisi, 8(15), 7-28.

- Günay, G., Boylu-Aydiner, A., Şahin, H., Aksoy-Demirci, A., Oğuz, A. (2016). Yoksulluk ve Yaşlılık. Yaşlılık Disiplinler Arası Yaklaşım, Sorunlar, Çözümler. Nobel Yayıncılık.
- Güneş, C., Tezcan, R. (2017). Metafor Nedir, Ne Değildir? Bahadır Kılcan (Ed.), Metafor ve Eğitimde Metaforik Çalışmalar için Bir Uygulama Rehberi (s.1-16). Ankara: Pegem Akademi.
- Happell, B., Broker, J. (2001). Who Will Look After My Grandmother? Attitudes Of Student Nurses Toward The Care Of Older Adults. *Journal of Gerontological Nursing*, 27(12), 12-17.
- Harman, G., Çökelez, A. (2017). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kimya, Fizik ve Biyoloji Kavramlarına Yönelik Metaforik Algıları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 46, 75-95.
- Krippendorff, K. (2013). *Content Analysis: An Introduction To Its Methodology*. Thousand Oaks, CA: Sage
- Küçük, M. (2021). Yaşlıların İhtiyaçları, Beklentileri ve Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Sosyal ve Politik Çevrenin Rolü: Konya İlinin Beyşehir ve Hüyük İlçeleri Örneği *Sosyal Çalışma Dergisi*, 5(2), 258-284.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (2nd Edition). California: SAGE Publications.
- Saban, A., Koçbeker, B.N., Saban, A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice)*, (2), 461-522.
- Scheffler, I. (1979). *Beyond the letter: A Philosophical Inquiry Into Ambiguity, Vagueness, And Metaphor In Language*. London: Routledge and Kegan Paul
- Tsoukas, H. (1991). The Missing Link: A Transformational View Of Metaphors In Organizational Science. *Academy of Management Review*, 16(3), 566- 585.
- Tuna Uysal, M. (2020). Toplumsal Değişme Sürecinde Yaşlı Bireylerin Yaşlılık Algısı. *Turkish studies- Social Sciences* 15(6), 3161-3177.
- Ucun, Y., Mersin, S., Öksüz, E. (2015). Gençlerin Yaşlı Bireylere Karşı Tutumu. *Journal Of International Social Research*, 8(37), 1143-1149.
- Ulukök, Ş., Bayram, K., Selvi, M. (2015). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Biyoloji Kavramına İlişkin Zihinsel İmgeleri (Metafor analizi örneği). *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(3), 244- 259.
- Yetiş, G., Gürbüz, P. (2018). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşlılık Kavramı ve Yaşlılar Hakkındaki Düşüncelerinin Belirlenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 11(1), 26-33.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldız, M. (2018). *Lise Öğrencilerinde Yaşlı ve Huzurevi Algısı: İstanbul Örneği*. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.